

KỶ NIỆM 110 NĂM NGÀY MẤT CỦA DANH NHÂN VĂN HÓA ĐÀO TẤN (1907-2017)

NIỀM TỰ HÀO CỦA VĂN HÓA VIỆT NAM

NHẬT ẢNH

Sáng 19/9/2017, tại Nhà hát Hồng Hà, Hà Nội, Trung tâm Nghiên cứu Bảo tồn và Phát huy Văn hóa Dân tộc đã phối hợp với Hội Nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam, Nhà hát Tuồng Việt Nam tổ chức trọng thể Lễ kỷ niệm 110 năm ngày mất của danh nhân Văn hóa Đào Tấn. TS Ngô Đông Hải, Ủy viên Trung ương Đảng, Phó Trưởng ban Kinh tế Trung ương, NSND Vương Duy Biên, Thứ trưởng Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch, NSND Lê Tiến Thọ, Chủ tịch Hội Nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam, GS Hoàng Chương, Tổng giám đốc Trung tâm Nghiên cứu Bảo tồn và Phát huy Văn hóa Dân tộc cùng hơn 400 trí thức văn nghệ sĩ, cán bộ lão thành cách mạng, người hâm mộ sân khấu thủ đô, đại diện các cơ quan thông tin đại chúng Trung ương và Hà Nội đã có mặt tham dự.

Đào Tấn (1845 - 1907) tự Chỉ Thúc, hiệu Mộng Mai, sinh ra và lớn lên ở làng Vinh Thạnh xã Phước Lộc, huyện Tuy Phước, tỉnh Bình Định. Thời niên thiếu ở quê, ông đã được học thầy Nguyễn Diêu, một nhà giáo, một nhà soạn tuồng nổi tiếng cùng quê. Năm 19 tuổi, Đào Tấn đã sáng tác vở tuồng "Tân Dã đồn" (còn gọi là "Từ Thứ quy Tào").

Năm 27 tuổi, sau 4 năm đỗ cử nhân tại trường thi Bình Định, Đào Tấn được gọi vào triều, sung Ban Hiệu thư, ban chuyên soạn tuồng do vua Tự Đức đứng đầu. Từ một quan soạn tuồng, chỉ ít

năm sau, Đào Tấn đã trở thành một vị quan cai trị từ Tri phủ Qunag Trạch, Phủ doãn Thừa Thiên, Tổng đốc Nam Ngãi, Tổng đốc An Tĩnh, Thượng thư các bộ Binh, Hình, Công, lên tới nhất phẩm triều đình với hàm Hiệp Biện Đại học sĩ, tước Vinh Quang Tử. Đào Tấn nổi tiếng là một vị quan liêm chính, hết mực yêu nước thương dân, mưu cầu độc lập tự do cho đất nước. Ông đặc biệt được các sĩ phu yêu nước Nghệ An - Hà Tĩnh ngưỡng mộ khâm phục về đức tài. Trong 10 năm làm Tổng đốc xứ Nghệ, Đào Tấn từng bí mật giúp đỡ cuộc khởi nghĩa của Phan Đình Phùng cũng như khích lệ ý chí cứu nước của Phan Bội Châu. Ông còn là ân nhân của gia đình Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Từ hơn một thế kỷ qua, Đào Tấn đã được nhân dân ta coi là Hậu tổ của nghệ thuật Tuồng, một Quốc bảo của văn hóa dân tộc. Ông đã sáng tác, chính biên, dàn dựng hàng trăm vở tuồng, trong đó có nhiều kiệt tác và là tác giả của tập lý luận sân khấu đầu tiên của nước ta. Ông đã mở rạp hát Như Thị Quan ở thành Vinh, thành lập hai gánh hát kiêm trường đạo tạo nghệ thuật mang tên Học Bộ đình tại Nghệ An và Bình Định, nơi đào tạo nhiều thế hệ nghệ sĩ tài năng cho sân khấu tuồng. Ông còn là một nhà văn lớn của đất nước khi là

Nghệ sĩ Kiều Oanh trong vai Lan Anh

tác giả gần 1000 bài thơ, từ và hàng trăm bút ký.

Báo cáo chính tại buổi lễ, GS Hoàng Chương đã tóm lược thân thế sự nghiệp quang vinh của Đào Tấn cũng như quá trình nghiên cứu tôn vinh danh nhân văn hóa kiệt xuất này. GS cho biết Đào Tấn không những là danh nhân văn hóa của dân tộc mà theo nhiều nhà nghiên cứu quốc tế ông còn xứng đáng được coi là danh nhân văn hóa thế giới. Phát biểu của NSND Vương Duy Biên cũng khẳng định Đào Tấn là một nhà hoạt động văn hóa toàn tài hiếm có không những trong lịch sử văn hóa nước ta mà còn ở trên thế giới, là niềm tự hào hào lớn của văn hóa Việt Nam. NSND Vương Duy Biên cho rằng cần phải kế thừa và phát huy các di sản vô giá mà Đào Tấn để phục vụ tốt nhất cho sự nghiệp xây dựng, phát triển đất nước. NSND Vương Duy Biên yêu cầu các đơn vị tuồng cũng như các đơn vị sân khấu các kịch chủng khác trong cả nước có kế hoạch tái tạo các kiệt tác của Đào Tấn theo cách của ngày hôm nay phục vụ người xem hôm nay. Vốn là một nghệ sĩ tuồng xuất sắc, phát biểu của NSND Lê Tiến Thọ, Chủ tịch Hội Nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam, cho thấy ông hiểu khá sâu sắc vị thế nghề của mình, nhất là ở giá trị của các tác phẩm tuồng. NSND Lê Tiến Thọ cho rằng với bút pháp hiện thực tài hoa và tư tưởng nhân văn, Đào Tấn là nhà

cách tân tuồng đã đưa nghệ thuật tuồng đến thời cực thịnh với những đỉnh cao chói lọi cùng công chúng đông đảo từ thành thị đến thôn quê. NSND Lê Tiến Thọ cũng đề nghị đưa Đào Tấn vào giảng dạy ở cấp phổ thông Trung học và Đại học, thành lập Bảo tàng Quốc gia Đào Tấn.

Tại buổi lễ, sau khi nghệ sĩ Hồng Hà của Nhà hát Cải lương Việt Nam trình bày bài vọng cổ "Nhớ ơn bậc Hậu tổ" soạn theo lời thơ của GS Hoàng Chương, Nhà hát Tuồng VN đã cho giới thiệu hai trích đoạn nổi tiếng trong hai vở tuồng kinh điển của Đào Tấn. Đó là trích đoạn "Lan Anh lạc đê" trích trong kiệt tác "Hộ Sanh đàn" và trích đoạn "Kim Lân biệt mẹ" trích trong hồi II vở tuồng "Sơn Hậu". Với sự thể hiện rất xuất sắc vai diễn Lan Anh trong trích đoạn "Lan Anh lạc đê", một trích đoạn tuồng chứa đựng những tuyệt kỹ biểu diễn, nghệ sĩ trẻ Kiều Oanh cho thấy thế hệ trẻ của nghệ thuật tuồng hoàn toàn có khả năng giữ cho tuồng Đào Tấn nói riêng và nghệ thuật tuồng nói chung, một di sản vô giá của văn hóa dân tộc, mãi thanh xuân. Vấn đề là họ có được tạo những điều kiện thuận lợi để làm được điều đó không?

Còn gì vui hơn khi di sản của Đào Tấn được trao truyền cho thế hệ trẻ!

Các vị lãnh đạo chúc mừng các nghệ sĩ biểu diễn tại Lễ kỷ niệm